

EGYETEM

Előre eltervezte Oroszország a Krím elcsatolását?

Ez a tartalom archív! A cikkben szereplő információk a megjelenés óta megváltozhattak.

Megjelent: 2014.03.26. 07:27

Szerző: Szuda Sándor

„Viktor Janukovics a világ legostobább politikusa” – hangzott el kedd délután a Millenniumi Kávéház klubtermében, ahol Az ukrán válság – avagy Keleten a helyzet változatlan?! címmel rendeztek előadást. A program célja az volt, hogy szakértők segítségével tárja fel a publikum számára az ukrainai események történelmi, eszmei, politikai hátterét, illetve a jövőre vonatkozó eshetőségeket.

A beszélgetésben részt vett Varga Beáta történész, a Szegedi Tudományegyetem egyetemi docense, illetve Tóth Péter biztonságpolitikai szakértő, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem címzetes egyetemi tanára. A rendezvényt J. Nagy László, az SZTE Történettudományi Doktori Iskola vezetője nyitotta meg. „Ez egy olyan problémakör, amiről jobb, ha szakértők is elmondják a véleményüket, mert a média sokszor túlzottan is leegyszerűsített képet mutat az ügyről a nyilvánosság felé” – fogalmazott a professzor.

Varga Beáta kifejtette, az Ukrajnában kialakult helyzetnek több száz évre visszanyúló előzményei, gyökerei vannak. „1991-ben jött létre a Szovjetunióból kivált, önálló ukrán állam, amely azonban nem rendelkezett egységes, letisztult identitással. Számos etnikum képviseltette és képviselteti magát máig a társadalmában. Az elérhető legfrissebb, 2001-es népszámlálás például a 48 millió fős összlakosságból 37 millió ukránt és 8,3 millió orosz tart nyilván” – ecsetelte a történész. Kiemelte, az ukrán történelmi emlékezet is két fő irányvonalat követ. Egyik oldalról a szovjet, pánszláv, esetleg keleti bélyeggel ellátott nézet uralkodó, amely az ukrán történetiségre az orosz részeként, esetleg változataként tekint.

Másrészt a hagyományos elképzelés, amely szerint a mindenkori szuverenitás e téren is megkérdőjelezhetetlen.

Kitért rá, a március 16-i helyi népszavazás eredménye szerint Oroszországhoz csatlakozó Krím félsziget népessége összetételét is érdemes megvizsgálni. Az ott élők 58,8 százaléka orosz, 11 százaléka tatár, a fennmaradó részt pedig további etnikumok teszik ki. Az oroszok betelepédése a területre II. Katalin uralkodása idejére tehető, miközben a tatárok, bár ez hivatalos elismerést a mai napig nem nyert el, őshonos népnek vallják magukat. A félsziget népességi összetétele, illetve általában Kelet-Ukrajnái manapság is e folyamatok eredményét viseli.

Tálas Péter az elhangzottakhoz kapcsolódóan elmondta, Kelet-Közép-Európában két nagy nézőpont igyekszik meghatározni az államiság alapjának mibenlétét. Egyrészt a kultúrnemzet fogalmát elfogadó, amely szerint a nyelvileg, kulturálisan odatartozók az adott országhoz tartoznak. A másik elképzelés pedig a történelmi relációkra hivatkozva indokol. „Mindezek értelmében lehet azt mondani, hogy *Putyin* elvitte a Krímet. Tulajdonképpen a kelet-közép-európaiak többsége ebbe bele is nyugszik. Ugyanakkor én azt mondom, hogy a külpolitikának következetesnek kell lennie. Tehát, amennyiben Oroszország magához csatolja a félszigetet, úgy Grúziának, sőt, a Kaukázus javának semmi köze nem kell, hogy legyen az oroszokhoz” – mutatott rá a szakértő.

Az NKE tanára úgy foglalt állást, érdemes a Krím félsziget aspektusából az Ukrajnában történetekre egyszerű ürügyként tekinteni. Véleménye szerint a Vlagyimir Putyin vezette Oroszország már korábban eltervezte a terület megszerzését. „2008 áprilisában, a bukaresti NATO-csúcstalálkozón Putyin elnök elmesélt egy történetet. Ebben nagyjából azt mondta el, hogy léteznek mesterségesen létrehozott államok. Példaként Grúziát és Ukrajnát említette. Az Orosz Medve aztán augusztusban fogta magát, az ötnapos háború idején behatolt a grúz területre, és elhozta magának Abháziát, illetve Dél-Oszétiát. A krími eset e politikai vonulatba illeszkedik” – fogalmazott.

Az ukrán válságot illetően elmondta, az kizárólag a korábbi államfő alkalmatlanságának eredménye. „Sajnos kiderült, hogy *Viktor Janukovics* a világ legostobább politikusa. Ez az ember december 17-én megkapott 15 milliárd dollárnak megfelelő összeget, továbbá 3-5 milliárdot a gázárcsökkentésből. Ebből kellett volna megnyernie a saját táborának a 2015-ös választásokat. Ehhez képest, nem csak nem tudta ezt abszolválni, de kiprovokált maga ellen egy felkelést. A Majdanon tiltakozók szétosztatására november 30-án kiküldte a különleges rendőrségi erőket, illetve pénzért bérelhető kormányzati huligánokat, az ún. tituskikat. Ennek hatására az addig legfeljebb néhány ezer főre tehető tüntetőtömeg pár nap alatt 800 ezerre duzzadt. Amikor december elején megkérdezték őket, miért mentek ki a főtérre, úgy válaszoltak, elégük lett a hatalomból, abból, hogy a hatalom megvereti és semmibe veszi őket” – foglalta össze a történeteket Tóth Péter.

A szakember kifejtette, a válság pozitív vonzata, hogy az ukrán társadalom a 2004-es „narancsos forradalomhoz” hasonlóan ezúttal is megtapasztalhatta, van hatása annak, ha tömegek mozdulnak meg a hatalom elnyomása ellen. „Kelet-közép-európai vagyok, olyan országok (*Tóth Péter magyar és lengyel felmenőkkel is bír – a szerk.*) szülötte, amelyek nem rendelkeznek olajjal és földgázzal. Itt egy dolgot csinálhatnak az emberek: növelik a munkájuk hozzáadott értékét. Ez azt jelenti, hogy betanított munkásból szakmunkássá, szakmunkásból mérnökké, mérnökből fejlesztő mérnökké válnak, mert ez fogja a termékeink értékét növelni. Ez a modernizáció, és a szóban forgó országoknak ezt az utat kell követniük. Ha Ukrajna nem így tesz, akkor társadalmi és gazdasági vegetációra lesz kényszerítve” – válaszolta arra a kérdésre, mennyiben jelenthet Oroszország perspektívát a jövőben keleti szomszédunknak.